

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi väestötietolain
muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen
muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väestötietolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä siten, että mahdollisuutta tallettaa kirkollisia toimituksia koskevia tietoja väestötietojärjestelmään voitaisiin jatkaa vuoden 2005 kesäkuun loppuun.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin viimeistään 1 päivänä lokakuuta 2004.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Väestökirjanpidon organisointia uudistettiin lokakuun 1 päivänä 1999 voimaan tulleilla lainsäädännön muutoksilla, joilla vastuu väestökirjanpitotehtävistä siirrettiin kirkon viranomaisilta valtion viranomaisille. Maistraatti vastaa nykyisin rekisterinpitäjänä toimialueensa rekisteritiedoista ja niiden ylläpidosta. Väestörekisterikeskus vastaa väestötietojärjestelmän yleisestä toimivuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä ja valtakunnallisesta tietopalvelusta. Evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnat eivät enää toimi ajantasaisessa väestökirjanpidossa maistraattien rinnalla erillisinä rekisterinpitäjinä. Seurakunnat voivat käyttää väestötietojärjestelmää hyväksi hoitaessaan omaa toimintaansa ja hallintoaan sekä seurakunnille erikseen säädettyjä viranomaistehtäviä. Seurakunnat saavat omien jäsenrekisteriensä ylläpitoa varten tarvitsemiin tietoja väestötietojärjestelmästä.

Väestötietojärjestelmään on ennen edellä mainittua väestökirjanpidon uudistusta talletettu tiedot kirkollisista toimituksista eli tieto ortodoksisen kirkkokunnan jäsenen kasteesta ja evankelis-luterilaisen kirkon jäsenen kasteesta, rippikoulunkäynnistä ja konfirmaatiosta. Väestötietolain muuttamisesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (615/1998)

voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan kirkollisia toimituksia koskevien tietojen tallettamista väestötietojärjestelmään voidaan asianomaisen ministeriön päätöksellä jatkaa enintään viisi vuotta lain voimaantulosta, jos siten merkittävästi yksinkertaistetaan kirkollisen vihkimisen edellytysten selvittämistä tai uskontokunnan rekisterin ylläpitoa. Voimaantulosäännöksen mukaan tiedot saadaan luovuttaa vain asianomaiselle uskontokunnalle. Ne voidaan kuitenkin merkitä myös avioliiton esteiden tutkinnasta annettavaan todistukseen. Sisäasiainministeriö antoi voimaantulosäännöksessä tarkoitetun päätöksen 21 päivänä syyskuuta 1999 (935/1999). Päätös tuli voimaan 1 päivänä lokakuuta 1999 ja se on voimassa 30 päivään syyskuuta 2004.

Edellä mainitun uudistuksen tultua voimaan ryhdyttiin selvittämään, miten seurakuntien toiminnassa ja hallinnossa välttämättömien, kirkollisia toimituksia koskevien tietojen tallentaminen, siirto seurakunnasta toiseen ja niiden käyttöön saaminen järjestettäisiin. Näitä tietoja tarvitaan esimerkiksi kirkollisen vaalikelpoisuuden selvittämisessä ja kirkollisen avioliittoon vihkimisen perusteita arvioitaessa. Tietoja tarvitaan myös henkilön liittyessä uskonnolliseen yhdyskuntaan. Lisäksi evankelis-luterilaisessa kirkossa ja ortodoksisessa kirkkokunnassa tietoja tarvitaan kastettavan lapsen kummin kelpoisuuden toteamiseksi.

Selvityksen yhteydessä laadittiin useitakin vaihtoehtoisia ratkaisumalleja. Kaikki eri vaihtoehtojen mukaiset järjestelmät tarvitsivat toimiakseen valtakunnallisen tiedoston, jossa olisi vähintään kaikkien kirkon jäsenten nimet, henkilötunnukset ja tieto siitä, mihin seurakuntaan kukin henkilö kuuluu. Järjestelmään olisi lisäksi rakennettava ominaisuus, joka tekisi mahdolliseksi tarvittavien tietojen siirtämisen muuttojen yhteydessä seurakunnasta toiseen. Kaikissa vaihtoehtoisissa järjestelmän rakentamiskustannusten arvioitiin nousevan huomattavan korkeiksi.

Vaihtoehtoja tarkasteltiin myös siitä näkökulmasta, että valtionhallinnossa on asetettu tavoitteeksi vähentää erillisten tietovarastojen määrää ja lisätä perusrekisterien käyttöä. Kirkon jäsenten tiedot sisältävän erillisrekisterin rakentaminen nähtiin täysin yhteiskunnan rekisteritoimintoja koskevien päälinjausten vastaisena. Kirkkojen tietotarve on mahdollista hoitaa väestötietojärjestelmän yhteydessä toimivan järjestelmän avulla. Uuden, kustannuksiltaan kalliin erillisen tietojärjestelmän rakentamista ei pidetty järkevänä.

Asiaa käsiteltiin myös Väestörekisterikeskuksen asettamassa Kirkonkirjojenpidon neuvottelukunnassa, jossa on Väestörekisterikeskuksen lisäksi edustus evankelis-luterilaisesta kirkosta, ortodoksisesta kirkkokunnasta ja maistraateista. Neuvottelukunnan näkemysten mukaisesti Väestörekisterikeskus, evankelis-luterilainen kirkkohallitus ja ortodoksinen kirkollishallitus päättivät esittää sisäasiainministeriölle ja opetusministeriölle sen selvittämistä, että kirkollisten tietojen rekisteröinti, tallettaminen ja käyttöön tarjoaminen järjestettäisiin väestötietojärjestelmään tukeutumalla. Kaikki asianomaiset tahot ovat pitäneet tämän vaihtoehtojen mukaista ratkaisua perusteltuna. Kirkonkirjojenpidon neuvottelukunta nimesi erillisen työryhmän valmistelemaan tarpeellisista lainsäädäntömuutoksista raportin hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmä ehdotti väestötietolakiin lisättäviksi säännökset, joiden perusteella väestötietohallinto voisi tarjota tietojenkäsittelypalveluja muun muassa uskonnollisille yhdyskunnille. Ehdotus mahdollistaisi sen, että uskonnolliset yhdyskunnat voisivat halutesaan jatkaa nykyistä kirkollisiin toimitustie-

toihin liittyvää menettelyä ostopalveluna väestötietohallinnolta. Mahdollisuus koskisi kaikkia uskonnollisia yhdyskuntia ja lisäksi se mahdollistaisi muihinkin kuin kaste-, ripi- ja konfirmaatietoihin liittyvän tietojenkäsittelypalvelun tarjoamisen. Työryhmän ehdotuksen mukaan tietojenkäsittelypalveluja voitaisiin tarjota valtion viranomaiselle, kunnan viranomaiselle tai muulle julkisoikeudelliselle yhteisölle taikka lakiin perustuvaa tehtävää hoitavalle yhteisölle. Väestörekisterikeskus voisi palveluntarjoajana tarjota tietojen käsittelypalvelua niiden tietojen osalta, joista tällaisen tahon on lain nojalla pidettävä rekisteriä. Edellytyksenä olisi, että tieto liittyisi väestötietojärjestelmään merkittyn henkilöön.

Työryhmän ehdotuksen valmistumisen jälkeen Väestörekisterikeskus teki sisäasiainministeriölle lainsäädäntötoimenpiteisiin ryhtymistä koskevan aloitteen, jossa Väestörekisterikeskus esitti valmistelun lähtökohdan laajentamista siten, että tietojenkäsittelypalveluja voitaisiin tarjota myös muihinkin tietoihin kuin väestötietojärjestelmään merkittyihin henkilöihin liittyen. Esimerkiksi rakennuksiin liittyvien tietojen osalta voitaisiin tarjota tietojenkäsittelypalveluja kunnille, joilla on tarve ja velvollisuus ylläpitää omista rekistereissään muitakin rakennustietoja kuin pelkästään niitä, joita väestötietojärjestelmässä pidetään nykyisin yllä.

Rekisterihallintolain (166/1996) mukaan väestökirjanpidon keskusviranomaisena toimii Väestörekisterikeskus. Väestökirjanpidon sekä muun rekisterihallinnon paikallisviranomaisina toimivat maistraatit. Rekisterihallintolain mukaan Väestörekisterikeskuksella ja maistraateilla on mahdollisuus hoitaa rekisterinpitotehtäviä ja palvelutehtäviä siten kuin niistä erikseen säädetään. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei kuitenkaan ole säädetty mahdollisuutta siihen, että väestötietohallinto voisi tarjota tietojenkäsittelypalveluja asiakkaille erikseen sovittavalla tavalla asiakkaan omien tietojen osalta. Tietojenkäsittelypalvelujen tarjoaminen edellyttää, että väestötietolakiin tulisi lisätä tätä koskevat säännökset.

Riittävän ajan varaamiseksi työryhmän ehdotukseen sekä Väestörekisterikeskuksen aloitteeseen sisältyneiden väestötietolain

muuttamista koskevien ehdotusten jatkovalmistelua varten esityksessä ehdotetaan, että 1 päivänä lokakuuta 1999 voimaan tulleen väestötietolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 3 momenttia muutettaisiin siten, että kirkollisia toimituksia koskevien tietojen tallettamista väestötietojärjestelmässä voitaisiin jatkaa vielä vuoden 2005 kesäkuun loppuun saakka.

Esityksen tarkoituksena on turvata nykyisen käytännön jatkuminen siihen saakka, kunnes tarvittavat tietojenkäsittelypalveluiden antamisen mahdollistavat väestötietolain muutokset tulevat voimaan. Säädosmuutokset pyritään valmistelevaan siten, että ne voitaisiin saada voimaan viimeistään keväällä 2005. Voimaantulosäännöksen 3 momentti on tarkoitus kumota edellä mainittujen väestötietolain muutosten voimaantulon yhteydessä siinä tapauksessa, että nämä muutokset saataisiin voimaan ennen vuoden 2005 kesäkuun loppua.

2. Esityksen vaikutukset

Tietojen tallettamisen jatkaminen väestötietojärjestelmässä siihen saakka, kunnes tarvittavat väestötietolain muutokset tulevat voimaan, mahdollistaa ilman katkoja esimerkiksi

si kirkollisen vihkimisen edellytysten selvittämisen hyvin yksinkertaisella tavalla, kun tarvittavat tiedot ovat käytettävissä väestötietojärjestelmän avulla eikä niitä tarvitse hankkia erikseen seurakunnasta.

Esitys ei aiheuta muutoksia nykyiseen menettelyyn, minkä vuoksi sillä ei ole merkittäviä taloudellisia eikä toiminnallisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkатыönä sisäasiainministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu opetusministeriötä, evankelis-luterilaista kirkkoa, ortodoksista kirkkokuntaa ja Väestörekisterikeskusta.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin viimeistään 1 päivänä lokakuuta 2004.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

väestötietolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väestötietolain muuttamisesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (615/1998)
voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

—————
Sen estämättä, mitä 4 §:ssä säädetään,
väestötietojärjestelmässä säilytetään ennen
lain voimaantuloa talletetut kirkollisia toimi-
tuksia koskevat tiedot. Lisäksi näiden tietojen
tallettamista väestötietojärjestelmään jatke-
taan vuoden 2005 kesäkuun loppuun. Tiedot
saadaan luovuttaa vain asianomaiselle us-
—————
konnolliselle yhdyskunnalle. Ne voidaan kui-
tenkin merkitä myös avioliiton esteiden tut-
kinnasta annettavaan todistukseen.
—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

väestötietolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väestötietolain muuttamisesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (615/1998)
voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä säädetään, väestötietojärjestelmässä säilytetään ennen lain voimaantuloa talletetut kirkollisia toimituksia koskevat tiedot. Lisäksi näiden tietojen tallettamista väestötietojärjestelmään voidaan *asianomaisen ministeriön päätöksellä* jatkaa enintään viisi vuotta lain voimaantulosta, jos siten merkittävästi yksinkertaistetaan kirkollisen vihkimisen edellytysten selvittämistä tai uskontokunnan rekisterin ylläpitoa. Tiedot saadaan luovuttaa vain asianomaiselle uskontokunnalle. Ne voidaan kuitenkin merkitä myös avioliiton esteiden tutkinnasta annettavaan todistukseen.

Ehdotus

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä säädetään, väestötietojärjestelmässä säilytetään ennen lain voimaantuloa talletetut kirkollisia toimituksia koskevat tiedot. Lisäksi näiden tietojen tallettamista väestötietojärjestelmään *jatketaan vuoden 2005 kesäkuun loppuun*. Tiedot saadaan luovuttaa vain asianomaiselle *uskonnolliselle yhdyskunnalle*. Ne voidaan kuitenkin merkitä myös avioliiton esteiden tutkinnasta annettavaan todistukseen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*